

va de gènere

*[1. Polítiques de gènere.
Propostes de treball 2022-2026. Garrotxa]*

Índex

1. Introducció	4
2. El Pla estratègic de polítiques d’igualtat de gènere 2019-2022 de la Generalitat de Catalunya	7
3. Marc jurídic	10
4. Marc conceptual. De què parlem?	12
5. Finalitat	17
6. Les funcions de les professionals del CASG	18
7. Línies i propostes d’intervenció	20

1. Introducció

Aquest document presenta la proposta de treball en perspectiva de gènere que ha elaborat el Consorci d'Acció Social de la Garrotxa. Pretén marcar una línia de treball unificada sobre com pensem, expressem, difonem, actuem i ens orientem en les accions de sensibilització, prevenció i atenció a les violències i a les desigualtats de gènere.

D'on venim?

A la comarca de la Garrotxa fa 13 anys que existeix una Comissió comarcal d'atenció a la violències masclistes, des de la qual s'ha creat un protocol d'actuació comarcal adaptant el protocol marc d'actuació contra la violència masclista de la província de Girona de la Generalitat de Catalunya. El 2020 aquest protocol s'ha revisat, actualitzat i s'hi han inclòs serveis que fins ara no hi estaven representats. S'ha aprovat el document de Pautes d'actuació en situacions de violències masclistes.

Aquesta Comissió comarcal està formada per professionals de tots els serveis de la comarca que actuen en casos de violències masclistes:

- Serveis sanitaris: Àrea Bàsica de Salut, Servei d'Urgències, Servei de Ginecologia i la Unitat de Treball Social de l'Hospital d'Olot i Comarcal de la Garrotxa.
- Serveis de salut mental: Xarxa de Salut Mental d'Adults, Centre d'Atenció i Seguiment de les Drogodependències i Centre de Salut Mental Infanto-Juvenil.
- Cossos de seguretat: Oficina d'Atenció a la Víctima dels Mossos d'Esquadra i Policia Local d'Olot.
- Serveis jurídics: Oficina d'Atenció a la Víctima dels Jutjats.
- Consorci d'Acció Social: Serveis socials bàsics, Servei Comarcal d'Informació i Atenció a les dones (SIAD) i Servei d'Atenció Integral (SAI) a la diversitat afectiva, sexual i de gènere.
- Col·legi d'Advocacia de Girona.
- Serveis educatius: Equip d'Atenció Psicopedagògica.
- Oficina de Treball de la Generalitat OTG.

L'objectiu i funcionament de la Comissió ha estat revisar i adaptar les pautes d'actuació i seguiment de les situacions de violència ateses. Arran dels dos feminicidis que s'han donat a la comarca en els últims anys, s'ha reestructurat l'organització de la comissió creant uns espais mensuals de coordinació i seguiment de casos d'alt risc. A més, es fan dues convocatòries plenàries anuals per a temes més genèrics de protocol i formacions.

El focus sempre ha estat la violència masclista dins l'àmbit de la parella, i l'abordatge és concret en aquest àmbit, però falta una visió més integral de les violències en altres entorns.

Pel que fa a l'atenció, des del Consorci d'Acció Social de la Garrotxa (CASG) es disposa d'un Servei d'Informació i Atenció a les Dones (SIAD) iniciat l'any 1998 juntament amb la Fundació IRES. Des d'un any després, i al llarg de 20 anys, ha estat externalitzat a l'entitat Identitats, però l'agost del 2019 es va internalitzar com a servei propi del CASG, amb la qual cosa va començar una nova etapa d'atenció més integral.

En un primer moment el SIAD estava desplegat en dos serveis: un de municipal (Olot) i l'altre de comarcal (Garrotxa). Des de l'any 2011 està unificat i és comarcal.

El Servei consta d'una professional que porta a terme l'atenció psicològica i compta amb el servei d'una entitat externa per a l'assessorament jurídic. Des del SIAD també es treballa preventivament amb tallers de bons tractes per a dones, per oferir un espai de relació i autocura. La primera acollida social de les situacions de violència està integrada dins els serveis socials bàsics.

Les accions de prevenció es desenvolupaven a les escoles de primària i secundària de la comarca, a través de tallers sensibilització, portats per una entitat externa i en col·laboració amb l'Institut Municipal d'Educació (IME), que gestiona una guia de recursos per als centres educatius. El curs 2019-20 es van redefinir les accions i es van deixar d'oferir els tallers puntuals; ara s'ofereix als centres educatius de primària i secundària un suport, un acompanyament, durant el curs escolar, i es fa intervenció amb alumnes, professorat i famílies.

Des del CASG també es va crear, el 2017, el Servei d'Atenció Integral (SAI) per continuar la feina iniciada amb el primer itinerari per als drets civils sobre diversitat sexual i de gènere "Identitats imPossibles", emparat per l'article 9 de la Llei 11/2014. És un servei adreçat a tota la població i molt especialment a aquelles persones que hagin patit, pateixin o siguin susceptibles de patir violència o discriminació LGTBI-fòbica. Consta d'una professional que ofereix informació, assessorament i recursos, acompanyament en processos d'identitat sexual i de gènere, gestió d'incidències i denúncies per LGTBI-fòbia, suport en el canvi de documentació de persones trans*, i també duu a terme accions de prevenció, sensibilització i formació, especial-

ment en l'entorn de les persones ateses, però també per a tota la ciutadania en general. A més, s'ofereix assessorament als ajuntaments de la comarca en l'àmbit educatiu, sociocultural i professional.

Des del CASG s'ha apostat perquè els dos serveis que atenen situacions de gènere i violències (SAI i SIAD), juntament amb les dues coordinadores de l'àmbit de relacions familiars i relacions comunitàries, facin un treball integral per tal de crear un bon equip i també per ampliar la mirada cap a les violències i potenciar les accions de sensibilització i prevenció. La nostra aposta és poder dissenyar campanyes i accions preventives de forma conjunta, així com oferir una atenció especialitzada en funció de cada demanda i servei. La base dels dos serveis és la mateixa: prové de l'estructura social de la violència, del poder heteropatriarcal i de l'abús de poder basat en la desigualtat.

Pel que fa a les polítiques públiques de gènere, els últims anys s'han creat a la comarca tres plans d'igualtat (dos de comarcals i un de l'Ajuntament d'Olot), de la implementació dels quals no tenim cap constància. Des dels diversos ajuntaments de la comarca s'estan activant i establint actuacions en aquest tema creant, entre altres actuacions, les primeres regidories d'igualtat de gènere de la comarca. Les associacions i els moviments feministes, molt més presents des de fa uns anys, han afavorit aquest pas perquè els governs apostin per aquesta línia de treball.

Tot i la transformació que s'està donant en molts àmbits, mitjans de comunicació, etc., i que s'està donant visibilitat a les dones des de l'esport, la política i socialment, creiem que sobretot el que s'està fent és donar veu, però falten encara canvis de fons. No n'hi ha prou de donar visibilitat a les dones: ens calen objectius transversals i estructurals per tal de poder produir canvis reals i una transformació social. Així doncs, aquest és un bon moment per posar el focus en les polítiques de gènere a la comarca i traduir-les en accions i transformacions concretes.

2. El Pla estratègic de polítiques d'igualtat de gènere 2019-2022 de la Generalitat de Catalunya

El Govern de la Generalitat de Catalunya ha aprovat el Pla estratègic de polítiques d'igualtat de gènere 2019-2022, que conté 326 actuacions a favor de la igualtat efectiva de dones i homes en aquest període.

Des de la Garrotxa creiem que és important que en el moment de planificar les actuacions comarcals es tingui en compte i es faci servir aquest Pla estratègic com a marc i guia per enfocar totes les polítiques municipals i les accions que se'n desprenguin.

El Pla inclou 6 eixos d'acció, 21 objectius estratègics, 103 objectius operatius i 326 actuacions a desplegar durant els propers anys:

Eix d'acció 1. Coeducació i promoció de valors i models igualitaris

Eliminar els estereotips culturals de gènere.

Impulsar un programa integral de sensibilització per a la igualtat i relacions afectives lliures de violència als centres educatius.

Designar una persona referent dintre del consell escolar de tots els centres educatius.

Revisar els plans d'estudis per incloure perspectiva i continguts de gènere en l'àmbit universitari. Foment de la recerca en matèria d'igualtat de gènere.

Eix d'acció 2. Promoció de l'equitat en el treball i la corresponsabilitat en els usos del temps

Vetllar perquè els sectors feminitzats es valorin socialment.

Fer una especial atenció a l'atur femení de llarga durada.

Crear el Distintiu català d'excel·lència empresarial en matèria d'igualtat.

Fer campanyes de sensibilització sobre la distribució per sexes de les tasques a la llar i les de cura, i del seu valor social i econòmic.

Eix d'acció 3. Prevenció i erradicació de la violència masclista (i programa d'intervenció integral contra la violència masclista)

Millora de l'atenció de les dones en situació de violència masclista en el moment de les denúncies i al llarg de tot el procés judicial.

Acolliment d'urgència que doni resposta a totes les situacions de violència masclista, especialment els caps de setmana.

Atendre de manera específica a les filles i fills de dones en situació de violència masclista.

Concessió d'ajuts per a l'accés a un habitatge per a dones en situació de violència masclista (art. 34 de la Llei 5/2008, de 24 d'abril).

Eix d'acció 4. Participació política i social, i empoderament personal i comunitari de les dones

Promoció del lideratge femení en els òrgans de direcció d'entitats, organitzacions empresarials, sindicals, polítiques i socials.

Enfortiment de la presència de les dones en àmbits especialment masculinitzats.

Incorporació de la perspectiva de gènere en el Pla d'ordenació de l'atenció a la salut sexual i reproductiva que faci efectius els drets de les dones.

Eix 5. Visibilització de les dones i comunicació no sexista

Visibilitzar les aportacions de les dones en tots els àmbits de la societat.

Fomentar codis de bones pràctiques als mitjans de comunicació i a internet.

Impulsar un protocol d'actuació davant de les queixes per publicitat sexista.

Eix 6. Transversalització de la perspectiva de gènere en les polítiques públiques

Impulsar les polítiques públiques amb perspectiva de gènere.

Impulsar un Pla director de formació en equitat de gènere 2017-2020, amb formació específica adreçada a càrrecs.

Fer una guia per incorporar la perspectiva de gènere en els contractes públics.

A més, preveu...

Elaborar de l'Índex d'equitat de gènere de Catalunya.

Crear un òrgan de defensa institucional per a la igualtat de tracte i contra les discriminacions de les dones.

Aprovar el Reglament sancionador regulat als articles 59 a 64 de la Llei 17/2015.

Crear el Consell d'Igualtat Interinstitucional.

3. Marc jurídic

La normativa internacional, europea, estatal, nacional i local ha desenvolupat un ampli conjunt de drets i mesures per tal d'erradicar les violències contra les dones i les persones LGTBI en el nostre context. Cal destacar:

Internacional:

1979 - Convenció sobre l'eliminació de totes les formes de discriminació contra la dona (CEDAW)

1993 - Declaració de Nacions Unides sobre l'eliminació de la violència contra la dona: "la violència de les dones constitueix una violació dels drets humans i llibertats fonamentals".

1995 - Declaració de Beijing. IV Conferència Mundial sobre les Dones.

Europeu:

- Carta de drets fonamentals de la Unió Europea: prohibició de discriminació per orientació sexual com a dret primari de la Unió.

1994, 2006 i 2012 - Resolucions del Parlament Europeu relatives a la igualtat de drets de lesbianes i gais i a la lluita contra la discriminació i l'homofòbia.

2011- Conveni del Consell d'Europa sobre prevenció i lluita contra la violència envers la dona i la violència domèstica, conegut com a Conveni d'Istanbul, en vigor a Espanya des del 2014. Es tracta d'un instrument de caràcter vinculant que inclou com a delictes totes les formes de violència contra la dona: la violència física, psicològica i sexual, inclosa la violació; la mutilació genital femenina, el matrimoni forçat, l'assetjament, l'avortament forçat i l'esterilització forçada.

Estat espanyol:

2004 - Llei de mesures de protecció integral contra la violència de gènere.

2005 - Llei pel matrimoni entre persones del mateix sexe.

2006 - Llei pels drets de dones lesbianes a la reproducció humana assistida.

2007 - Llei orgànica per la igualtat efectiva de dones i homes, coneguda com la Llei d'igualtat de gènere.

2007 - Llei reguladora de la rectificació registral de la menció relativa al sexe per a persones transsexuals.

Catalunya:

2008 - Llei del dret de les dones a erradicar la violència masclista.

2010 - Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència.

2014 - Llei per garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgèneres i intersexuals i per erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia, coneguda com la Llei LGTBI.

2015 - Llei d'igualtat efectiva de dones i homes.

2020 - Llei per la igualtat de tracte i la no discriminació.

Local:

2013-2019 - Pla per a la inclusió i cohesió social d'Olot.

2014 - Pla d'intervenció en polítiques d'igualtat de la Garrotxa. Aquest pla no va acabar implementant-se.

2020 - Diagnosi de les realitats de les persones LGBT+ a la Garrotxa.

4. Marc conceptual. De què parlem?

On som?

La nostra societat sustenta i reproduïx el binomi home-dona. El problema no és la diferència que rau entre uns i altres, sinó el tracte desigual que es fa en relació amb això i l'ús que es fa d'aquestes etiquetes com a oposades i excloents. Les persones estem lligades a relacions de poder que es donen també entre homes o dones, però sobretot entre el col·lectiu genèric que ostenta el poder (els homes) i el que hi està subjecte (les dones), tant normativament com simbòlica.

El gènere, des del model binari imperant, es pot definir com la significació que una cultura dona al fet de ser considerat home o dona. És la construcció psicològica, social i cultural de les característiques considerades masculines o femenines que habitualment s'adjudiquen a mascles i femelles, respectivament. Dotar el gènere d'un caràcter innat, biològic o natural té com a objectiu legitimar les desigualtats entre homes i dones, i fer creure que les coses no poden canviar.

El rol de gènere és una violència que converteix en natural allò que és un exercici de desigualtat social.

Aquesta concepció del gènere ha potenciat que el sistema capitalista es basi essencialment en la divisió sexual del treball, assignant als homes l'espai públic i el treball productiu, que té valor i reconeixement social, i a les dones l'espai privat i el treball domèstic i de cures, que malgrat que és fonamental per a la reproducció de la vida humana, s'ha menystingut i es menysté encara avui dia. Si bé és cert que hi ha hagut una incorporació de les dones al món productiu, no ha sigut equitativa la incorporació i la corresponsabilitat dels homes a l'espai cures i tasques domèstiques. Així mateix, en l'esfera productiva hi ha una segregació vertical en la qual les dones estan menys representades en els espais de presa de decisions i de direcció, i una d'horitzontal perquè els treballs feminitzats estan infravalorats i tenen menys remuneració econòmica.

Aquestes desigualtats estructurals (l'accés desigual als recursos, rols i estereotips de gènere, que subordina les dones i les persones LGT-BI) no deixen de ser una violència cap a les persones que les pateixen, i la trobem en totes les esferes i en tots els àmbits de la vida: parella, família, comunitat, feina, salut, carrer, etc.; a més, es manifesta de diverses maneres més o menys visibles que van des de la violència física a la psicològica, sexual, ambiental, econòmica o institucional.

D'on venim?

L'aportació dels moviments de dones i feministes per erradicar qualsevol tipus d'opressió i discriminació ha estat clau per afavorir canvis socials, polítics, culturals i econòmics, i també per analitzar l'ordre patriarcal i l'impacte que té en les dones amb la voluntat de canviar les estructures socials jeràrquiques pròpies de la masculinitat per tal de construir una nova societat. La defensa dels drets de les dones és i ha estat present arreu del món (sufragistes, afroamericanes...); com qualsevol altre moviment oprimat, ha estat impulsat i liderat per les dones mateixes. Si ens centrem a Catalunya, una cronologia¹ podria ser aquesta:

1970: Associacions, grups i manifestacions reclamen l'alliberament de les dones. Més de 3.000 persones participen en les jornades catalanes de la dona (1976), es legalitzen els anticonceptius (1977) i es deroga la Llei de perillositat i rehabilitació social (1979).

1980: L'activisme feminista reivindica la seva independència respecte d'altres lluites polítiques. Paral·lelament es consolida un feminisme institucional (1989), es legalitza el divorci (1981), se celebren les segones jornades catalanes de la dona (1982), es despenalitza l'avortament en determinades condicions (1985) i es crea Ca la Dona, espai de trobada de feminismes diversos (1988).

1990: Es reconeix la intersecció de les opressions (gènere, raça, classe social, «discapacitats»), es multipliquen els estudis de gènere a les universitats i s'enriqueixen amb la perspectiva postcolonial. Es publica *El gènere en disputa*, de Judit Butler (1990), que popularitza la teoria queer; es crea la Xarxa de Feminisme de Catalunya (1996) i es fan les primeres grans exposicions d'art feminista a l'Estat espanyol.

2000: Els moviments feministes centren la lluita contra les desigualtats a l'espai domèstic (doble jornada, tasques de cura), laboral (brexa salarial, sostre de vidre), judicial, etc. Gràcies a les mobilitzacions feministes, s'aprova la Llei contra la violència de gènere 2004, s'autoritza el matrimoni del mateix sexe (2005), el moviment feminista activista postporno proposa una nova relació entre feminisme i sexualitat, neix el Centre de Cultura de Dones Francesca Bonnamerson (2004) i s'aprova la Llei per l'erradicació de les violències masclistes contra les dones (2008).

2010: Moviments internacionals com el «Metoo», que denuncia les agressions sexuals, o el «Niunamenos», contra els assassinats masclistes. Avancen els nous transfeminismes, així com els feminismes decolonials i racialitzats, i, gràcies a la mobilització, fracassa l'intent de restringir el dret a l'avortament (2014), s'aprova la Llei d'igualtat efectiva entre dones i homes (2015), es fa vaga i manifestacions multitudinàries per al 8 de març (2018) i la sentència de "la manada" genera manifestacions de rebuig arreu que visibilitzen el poc empament judicial contra les violències sexuals (2019).

¹ Extret de l'exposició "Feminismes!" del CCCB, 2019.

Algunes frases significatives que recull el moviment feminista, i que ens ajuden a entendre de què parlem, són:

“No es neix dona, s’arriba a ser-ho”, Simone de Beauvoir

“El feminisme és la idea radical que les dones són persones”, Angela Davis

“Allò que és personal és polític”, Kate Millet

“El treball reproductiu i de cura que fan gratuïtament les dones és la base sobre la qual se sosté el capitalisme”, Silvia Federici

“La llibertat s’aprèn exercint-la”, Clara Campoamor

El compromís de voler donar resposta a les desigualtats estructurals de gènere des de les polítiques públiques és l’acceptació i el reconeixement d’aquesta desigualtat per part dels poders públics, de la mateixa manera que el reconeixement institucional de la reivindicació del moviment de dones suposa una de les claus per a la transformació social per l’equitat de gènere.

Però, malauradament, les polítiques i els seus marcs jurídics sovint es converteixen en declaracions de principis i bones intencions que no compten amb prou suport per garantir-les i fer-les efectives.

Si fem un repàs a la conceptualització històrica², veurem com ha anat evolucionant el concepte de “violència” i el tracte donat:

Fins que el fenomen emergeix com a problemàtica pública, els actes de violència contra les dones eren considerats “**crims passionals**”, i la violència era plenament acceptada per la societat i integrada en els costums populars, en les religions i en els valors morals i culturals. En qualsevol cas, era una qüestió privada. Aquesta ha estat la forma més habitual d’emmarcar-ho, posant l’accent en aquella violència que es desencadena durant la convivència, tot i que també inclou la que es dona en les relacions de parella i exparella. El tret més significatiu és que l’home i la dona estan, o han estat, units per vincles afectius.

Quan es parla de **violència domèstica o familiar** (pot incloure dones, nens i nenes, gent gran i persones amb diversitat funcional o discapacitat) es reconeixen diferents formes en què aquesta s’exerceix: agressions físiques, psíquiques i sexuals i, posteriorment, s’hi afegixen altres formes de violència com l’econòmica, l’ambiental i la social.

La **violència contra les dones** és qualsevol acte de violència que tingui com a resultat uns danys o patiments físics, sexuals o psicològics per a les dones, incloent-hi les amenaces d’aquests actes, la coacció o la privació de la seva llibertat, tant si es produeix a la vida pública com a la privada.

El terme **violència de gènere**, -tal com explica Victoria Sau- posa l’accent en el caràcter estructural d’aquesta violència i en la cons-

trucció social i cultural dels trets atribuïts als homes i les dones pel fet de néixer amb un determinat cos biològic (mascle-home-masculí vs. femella-dona-femení), que atorga a les diferències sexuals uns continguts basats en la desigualtat de poder entre homes i dones.

L’expressió de **violència masclista** defineix les conductes de domini, control i abús de poder dels homes sobre les dones. Aquesta concepció incorpora diverses formes i àmbits en què s’exerceix: tant en l’àmbit de la parella i de la família, com en el context laboral, social o comunitari.

La nostra mirada

A vegades les lleis no capten tota la complexitat dels fenòmens socials, com és el cas de la violència contra les dones i la violència contra les persones LGTBI perquè se n’ha fet una conceptualització i un tractament per separat i en paral·lel (Llei catalana per a l’erradicació de les violències masclistes 5/2008 i Llei catalana per als drets LGTBI 11/2014).

Les situacions que viuen les persones del col·lectiu LGTBI i les dones van agafades de la mà perquè tenen en comú la necessitat de pal·liar les discriminacions que genera el sistema heteropatriarcal, segons el qual l’home mascle heterosexual és el centre de tot i tot allò que no encaixa en aquesta lògica té el risc potencial de patir desigualtat. I això és el que generen les teories masclistes: les dones i les dissidències sexuals i de gènere són col·locades en una categoria social inferior respecte dels homes i són discriminades.

Tal com apunten Míriam Solà i Nagore García³, esdevé necessari tenir en compte la perspectiva de gènere i la diversitat sexual per ampliar la concepció de les violències. Aquesta articulació, però, comporta dos reptes principals que han de tenir-se en compte:

- Ampliar la conceptualització de les violències masclistes per incloure-hi la violència que pateixen les persones LGTBI, sense deixar de banda la necessitat de recursos específics i protegint els avenços i les conquestes del moviment feminista pel que fa als drets de les dones.

- Acollir l’heterogeneïtat del fet LGTBI, les realitats dels diferents grups, sense invisibilitzar i/o jerarquitzar algunes formes de discriminació per sobre d’unes altres, com és la invisibilització històrica de les lesbianes o de les persones trans* i intersex.

Cal procurar que la perspectiva de gènere i la sexualitat no faci invisibles altres eixos, com la classe social, la raça, l’edat i la salut, entre d’altres. En aquest sentit és important considerar la perspectiva interseccional com a eina analítica per desafiar la idea preconcebuda d’un col·lectiu de dones o LGTBI homogeni; és a dir, com l’origen, les creences, el nivell formatiu, etc. també afecten la matriu de privilegi o opressió de les persones.

² Del Protocol local per a l’abordatge integral de la violència masclista, Ajuntament d’Esplugues de Llobregat.

³ Ampliar la mirada sobre les violències de gènere. Cap a un model d’atenció a persones LGTBI. Projecte LOOK WIDE.

L'atenció en violència es focalitza en el treball individual sobre l'impacte de la violència directa en la persona i, en el millor dels casos, en l'abordatge de l'impacte individual de la violència estructural. En aquest sentit, considerar el nivell estructural en l'abordatge implicaria fer un salt de la perspectiva individual a la social. Cal dissenyar polítiques i serveis que puguin atendre les violències en tots els àmbits: parella, família, espai públic, social, comunitari, laboral..., i tipus: física, sexual, psicològica, ambiental, econòmica, institucional...

La nostra aposta s'encamina a articular accions i propostes que prevegin que l'arrel de discriminació i desigualtat és la mateixa; és a dir, un model de treball conjunt entre el SIAD (Servei d'informació i Atenció a les Dones) i SAI (Servei d'Atenció Integral a la diversitat afectiva, sexual i de gènere), i ampliar la mirada no només atenent les persones pel seu dret individual/civil, sinó des de l'acció comunitària, basant-nos en termes de problemàtica social, és a dir, estructural. En aquest sentit, també remarquem que es posa molt d'èmfasi a visibilitzar les situacions de desigualtat i violència (amb el risc de revictimitzar les persones), però no ens podem quedar aquí, perquè l'objectiu de les polítiques contra les violències de gènere ha de ser el canvi en les condicions socials que permeten l'existència d'una estructura desigual de gènere i el desenvolupament dels drets i llibertats de les dones i les persones LGTBI.

5. Finalitat

La perspectiva de gènere i de diversitat sexual en les polítiques públiques és una aposta clara i concreta per prevenir les desigualtats i violències contra les dones i persones LGTBI.

La nostra finalitat és incorporar la perspectiva de gènere i de diversitat sexual a les polítiques i pràctiques dels ajuntaments i ens locals de la Garrotxa per provocar transformació i canvis estructurals.

6. Les funcions de les professionals del CASG

El Consorci d'Acció Social de la Garrotxa és l'ens responsable de les polítiques i actuacions d'acció social de la comarca. Implementar polítiques de gènere requereix professionals formats en aquest àmbit i una mirada global i comarcal. Si el que busquem són polítiques de transformació i canvi, ens cal anar a l'una i compartir mirada i objectius entre tots els municipis de la Garrotxa.

En aquest sentit, creiem que des de les professionals del CASG podem oferir als municipis diferents aspectes que permetin enfocar-nos cap a aquesta finalitat comuna:

1. Assessorar i orientar els ajuntaments de la comarca

Assessorar els ajuntaments i ens locals a un nivell polític i tècnic, i també el teixit associatiu de la comarca. Cal un treball amb una mirada compartida però sempre vinculat i compartit amb les tècniques de referència i les regidories locals de cada municipi. Ens cal partir de la idiosincràsia i característiques pròpies de cada municipi, però amb una línia comarcal conjunta i un esforç compartit que ens permeti un abordatge integral del tema, perquè, si no hi és, l'assoliment de canvis i objectius serà molt més reduït.

2. Promoure plans de formació i reflexió (personal tècnic i polític)

Per poder crear aquesta aposta comuna i mirada conjunta que ens permeti sumar esforços a la comarca, ens cal un procés de reflexió i formació que des del Consorci d'Acció Social de la Garrotxa podem programar i preparar.

3. Proposta d'accions de sensibilització (lligam entre pobles, comarcal)

A més de la formació i reflexió tècnica i política, en paral·lel hem de poder treballar i crear sinergies amb el teixit social i associatiu de la comarca, que és ric en aquest sentit. La complicitat i el treball conjunt entre ciutadania i Administració pública és clau per assolir la nostra finalitat. Ens cal pensar accions de sensibilització i de treball conjunt en clau comarcal.

4. Atenció a la població des dels serveis especialitzats (SAI i SIAD)

No podem obviar que, més enllà de les formacions, la prevenció i la sensibilització, cal atendre les persones que pateixen o han patit discriminació LGTBI i també les víctimes de violències de gènere en tots els seus àmbits. Per això atendre totes les persones i acompanyar-les és un deure de l'Administració local i que a la comarca es duu a terme des del Consorci d'Acció Social de la Garrotxa.

7. Línies i propostes d'intervenció

Cal apostar per la **igualtat efectiva entre dones i homes** abordant temes com la socialització diferenciada, la coeducació i la igualtat entre les persones reconeixent les diferències, la participació social i comunitàries de les dones i persones LGTBI, la visibilització i revaloració de les tasques considerades tradicionalment femenines o de les dones, i un llarg etcètera. Aquestes actuacions han de ser les prioritàries en les polítiques públiques de gènere i on cal abocar els esforços, perquè són precisament aquestes les que generen els canvis estructurals necessaris que provocaran una transformació social real.

Un abordatge integral implica la col·laboració i el treball conjunt de diferents mirades professionals i rols, i un treball transversal que arribi i vinculi tercer sector, ciutadania, administracions, teixit empresarial... La transversalitat de la perspectiva de gènere i de diversitat sexual implica introduir-la en qualsevol de les accions que es facin. En relació amb l'àmbit de la sensibilització i la formació i reflexió en polítiques de gènere, volem crear comissions de treball transversals.

Com a Administració pública cal posar consciència en la part de denúncia i visibilitat, prendre un posicionament i donar veu al que està passant. Cal estar presents als mitjans de comunicació, a les xarxes socials i als actes públics, així com als dies internacionals de reivindicació, com poden ser: Dia internacional de Tolerància zero amb la mutilació genital femenina (6 de febrer), Dia internacional de les dones (8 de març), Dia internacional de la visibilitat transgènere (31 de març), Dia de la visibilitat lèsbica (26 abril), Dia internacional contra la LGTBIfòbia (17 de maig), Dia internacional de l'Orgull LGBTI (28 de juny), Dia de la visibilitat bisexual (23 de setembre), Dia de la visibilitat intersex (26 d'octubre), Dia internacional per a l'eliminació de la violència envers les dones (25 de novembre)..., entre d'altres. Són accions simbòliques importants però que han d'anar acompanyades d'actuacions que provoquin canvis més profunds.

L'abordatge de les violències ha d'incloure l'àmbit de la parella i l'àmbit familiar, el laboral, social i comunitari i digital. L'atenció s'ha de centrar en l'acompanyament integral a totes les persones: un abordatge estructural i no només individual ens permetrà aconseguir les transformacions i els canvis necessaris en aquest sentit.

En aquest apartat hem fet un recull de propostes i línies d'intervenció per poder iniciar el treball comarcal en polítiques de gènere. Cadascuna necessita una proposta específica i un desenvolupament concret que anirem fent al llarg d'aquests anys.

Les línies de treball proposades segueixen els eixos d'acció que desenvolupa el Pla estratègic de polítiques d'igualtat de gènere 2019-2022 de la Generalitat de Catalunya:

1. Coeducació i promoció de valors i models igualitaris

1.1. Treballar la coeducació a les escoles bressol municipals de la comarca amb tota la comunitat educativa (professorat, alumnat i famílies).

1.2. Treballar i col·laborar amb els i les referents en coeducació i educació afectiva i sexual (vinculats al programa Coeduca't) als centres educatius de primària i secundària⁴ per desenvolupar un programa de prevenció que es treballi transversalment amb tota la comunitat educativa (professorat, alumnat i famílies).

1.3. Revisar la mirada de gènere en els projectes i serveis propis de l'Administració pública.

1.4. Treballar la coeducació en espais d'educació no formal (extraescolars, esports, lleure, culturals...).

2. Promoció de l'equitat en el treball i la corresponsabilitat en els usos dels temps

2.1. Potenciar els plans d'igualtat interns dels ens públics i que s'hi consideri la figura de l'agent d'igualtat per tal de crear canvis i una anàlisi interna en la cultura i gestió organitzativa dels ens públics.

2.2. Adoptar el compromís des de l'Administració pública de contractar proveïdors externs que compleixin criteris d'igualtat i de no discriminació.

2.3. Donar suport i visibilitzar les bones pràctiques que promociïn l'equitat en el treball i la corresponsabilitat en els usos del temps.

2.4. Incorporar els dispositius empresarials i econòmics de la comarca en la promoció de l'equitat en el treball i la corresponsabilitat en els usos del temps.

2.5. Oferir formació i sensibilització per conscienciar sobre les desigualtats en el treball i en els usos del temps.

3. Prevenció i erradicació de les violències masclistes i LGTBI-Fòbiques

3.1. Fer formació continuada :

- Als agents i serveis implicats en el circuit de detecció i atenció a les violències.

- A equips tècnics i polítics.

⁴ Cal que ens revisem les creences personals que afavoreixen que es reproduïxin les relacions de poder i les dinàmiques d'identitat de gènere però no només això: cal implementar i fer efectius les polítiques, plans i programes destinats a erradicar les desigualtats de gènere. Existeixen molts documents i pràctiques que no s'han implementat, ni sistematitzat o avaluat. Un exemple seria la Llei 12/2009, de 10 de juliol, d'educació de Catalunya, que estableix la coeducació i el foment de la igualtat real i efectiva entre dones i homes com un dels principis rectoris del sistema educatiu: és un marc referencial de l'educació però no s'ha implementat de manera real. L'escola, com altres espais d'educació no formal, no és aliena a les dinàmiques ni estructures de la societat; encara és freqüent la idea que l'escola ensenyi coneixements conceptuals i procedimentals, però la realitat és que sobretot s'encarrega de la transmissió de valors i normes socials que afecten tant l'esfera més micro (identitat de l'alumnat) com la més macro (reproducció d'estructures socials).

- 3.2. Disposar de 2 habitatges d'urgència per violències a la comarca.
- 3.3. Donar continuïtat a la campanya de prevenció iniciada als municipis per a la sensibilització comarcal: "Retalla les violències, enganxa les cures".
- 3.4. Unificar i consensuar el discurs entre les professionals dels ajuntaments i ens locals que treballem en aquest àmbit.
- 3.5. Iniciar el treball en masculinitats.
- 3.6. Analitzar les normatives existents als municipis en clau de gènere (urbanisme, espai públic, etc.).

4. Participació política i social i empoderament personal i comunitari de les dones i persones LGBTI+

- 4.1. Continuar el cicle de sensibilització comarcal en temes de gènere: "12 mirades feministes" (una activitat de sensibilització mensual), coordinat amb d'altres àmbits.
- 4.2. Potenciar la participació social i política de les dones i persones LGBTI+, independentment de si estan associades o no.
- 4.3. Crear una taula amb col·lectius, persones a nivell individual i entitats de la comarca per compartir i consensuar actuacions.
- 4.4. Promoure projectes d'empoderament de les dones i persones LGBTI+ i donar-hi suport.

5. Visibilització de les dones i persones LGBTI+ i comunicació no sexista

- 5.1. Oferir formacions sobre comunicació i llenguatge inclusiu, no sexista ni androcèntric, amb guies i materials de suport.
- 5.2. Revisar els canals de comunicació dels ajuntaments i ens locals i comarcals que ho vulguin: web, serveis, etc.
- 5.3. Revisar els noms dels serveis, espais de treball... de l'Administració pública perquè incorporin el llenguatge inclusiu.
- 5.4. Vetllar per la representació de les dones i persones LGBTI+ en tots els àmbits de reconeixement i visibilització pública: carrers, homenatges, pregons...

6. Transversalització de la perspectiva de gènere en les polítiques públiques

- 6.1. Influir en la creació de regidories que incloguin en el seu nom i la seva conceptualització aquesta mirada més global i transversal, i que tinguin dotació econòmica per poder desenvolupar accions.
- 6.2. Promoure que els municipis desenvolupin coordinadament aquest Pla comarcal de polítiques de gènere i s'implementi a cadascun dels municipis.

[1]